

RECENSION

Ion Fiscuteanu som Herr Lazarescus

Originaltitel Moartea domnului Lazarescu
Svensk titel Herr Lazarescus död
Regi Cristi Puiu
Producent Alexandru Munteanu
Manus Cristi Puiu
Foto Oleg Mutu
Roller Ion Fiscuteanu, Luminita Gheorghiu, Gabriel Spahiu, Doru Ana, Serban Pavlu, Florian Zamfirescu m fl
Rumänien 2005
Längd i tid 2 tim 34 min
Censur barn tillåten
Distributör novemberfilm

Herr Lazarescus död

Kanske är *Herr Lazarescus död*, i regi av den rumänske filmskaparen Cristi Puiu, årets djävaste filmimport. Den har nämligen flera tydliga förutsättningar att inte locka en svensk storpublik.

Dels då detta, att redan titeln tycks föregripa vad som är den mest närliggande handlingen under filmens två och halv timma: En åldrande mans plågsamma färd mot sin troliga död.

Dels också, att detta är en film från Rumänien. Vi är nog bara några lyckliga få som vet, tacka Göteborg Film Festival för det senare, att Rumänien faktiskt är ett filmland av växande intresse. Och trots välvilliga recensioner ställde sig biopubliken helt nyligen ganska kallsinnig till *12:08 öster om Bukarest*, som ändå mest bara hade politiska lik i bagaget.

I centrum står 63-årige Dante Remus Lazarescu (Ion Fiscuteanu). Han är änklung och dränker sedan länge sin sorg och ensamhet i sprit – och möjligen också kattpink. Sedan fyra dygn har han haft en tilltagande huvudvärk, nu kombinerad med magbesvär, varför han ringer efter en ambulans.

Under den timme det tar innan ambulansen anländer – skildrat i en också för åskådaren ångestladdad realtid – förvärras Lazarescus tillstånd. En synbarligen meningslös politisk diskussion på TV ger föga distraktion. Grannparet bannar hans leverne, men erbjuder ändå både smärtstillande tabletter och empatisk närvaro. De konstaterar också att hans uppstötningar är blodstrimmade.

Allt detta meddelas ambulanssjukvårdaren Mioara (Luminita Gheorghiu), när hon dyker upp tillsammans med chauffören Leo. Så påbörjas en 90 minuter lång färd in i de kretsar av helvetet som en likgiltig vårdapparat erbjuder. Den allt sämre Lazarescu skyfflas genom akutmottagningen på fyra olika sjukhus, som alla erbjuder en likartad inskrivningsformel och därpå de mest fantasifullt motbudande ursäkter för att slippa ta hand om patienten. Och den hierarkiska sjukhusstrukturen, med dess ständiga frynighet nedåt i statusskalan, utsätter även Mioara för en rad oförskämdheter.

Visst låter väl denna korta handlingsresumé som en bekräftelse på att detta knappast är ett småmysigt bionöje.

Det är knappast avsikten heller; snarare då att genom en närbildsskarp handkamera, vars trånga fokus klaustrofobiskt sluter mardrömmen också kring oss i biosalongen, vidarebefordra ruggigt

uppfordrande insikter om ett vårdssystem som tycks ha blivit sig självt nokk. Eller som, rentav, i denna närgångna röntgenbild blir tillräckligt genomskinligt för att vi där bakom även – liksom i Forman-klassikern *Gökboet* - ska ana en statsapparat med samma känslökyla mot sina individer.

Med den dubbelsynen blir åskådaren förstas aktiverad. Bidragande till detta är även de många historiskt mättade namnen. Dante (Alighieri), han med helvetesskildringen "Den gudomliga komedien". Remus, tvillingbror till Romulus, mytens grundläggare av Rom; en nick till det språkliga och kulturella arv som fortfarande knyter dagens Rumänien till den dåtida romerska provinsen Dacien. Och så då den rumänska stavningen av den man som enligt Johannes: 11 uppväcktes till nytt liv av Jesus; med mera människokärlek kanske vem som helst kan ta sin säng och gå.

Härmed också sagt, att Puius film är åskådarmässigt livgivande, trots sin detaljtäta och naturalistiska addering av en deprimerande verklighet. Och den glider då och då från tragedi till tragikomedi, bland annat när en åtalsrätt läkare förgäves söker få den bortdomnade Lazarescu att skriva på ett papper om ansvarsfrihet – och cyniskt föreslår att man ska invänta patientens koma. Då behövs nämligen inga juridiska försäkringar!

En av vårens viktigaste filmimporter korrigerar jag mitt öppningspåstående till. Den borde omedelbart infogas i all obligatorisk utbildning av läkare, sjuksköterskor, vårdadministratörer – och politiker med spetsmakt inom denna sektor av samhället.

Filmen gav regissören och medförfattaren Puiu pris i Cannes, utsågs till Årets näst bästa film i den senaste omröstningen i amerikanska Film Comment – och har erhållit mängder av andra utländska utmärkelser.

Den utgör Puius andra långfilmsförsök och *Herr Lazarescus död* är, säger Puiu, den första av "Sex berättelser från Bukarests förorter".

Gissningsvis med mera skit under naglarna än vad förebilden, fransmannen Eric Rohmer, brukat förse gestalterna i sina "Moraliska berättelser".

Sven E Olsson

FILMRUTAN